

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 11/4 2022 s. 1613-1631, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAPILAN METİN UYARLAMA ÇALIŞMALARININ BETİMSSEL ANALİZİ

Serpil ÖZDEMİR*

Ebubekir EROĞLU**

Geliş Tarihi: Mayıs, 2022

Kabul Tarihi: Ekim, 2022

Öz

Yabancı dil öğretiminde pedagojik ihtiyaçlar nedeniyle uyarlanmış metinlerden yararlanılmaktadır. Özgün metinler, yabancı dil öğrencileri için yazılmamıştır, bu nedenle doğrudan öğretim ortamında kullanılmaları her zaman mümkün değildir. Özgün metinler hedef kitlenin dil seviyesine uygun hâle getirilerek uyarlanmaktadır. Uyarlanmış metinlerde sözcükler daha yaygın kullanılanlarla, dil bilgisi unsurları daha basit olanla değiştirilmektedir. Metin uyarlama sezgisel, yapısal ve metindilbilimsel yaklaşımlarla yapılabilmektedir. Uyarlanmış metinler, ders dışı okuma ihtiyacını karşılamak açısından önemlidir. Bu araştırmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmalarını betimlemektir. Araştırmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Konuyla ilgili 46 çalışma belirlenmiştir. Verilere betimsel analiz uygulanmıştır. Araştırma sonucunda metin uyarlama çalışmalarının 2010 yılında başladığı, çalışmaların %76.1'inin son 4 yılda yapıldığı, %65.2'sinin yüksek lisans tezi olduğu, %56.8'inin A2 ve B1 düzeylerine yönelik olduğu, %76.4'ünün Modern Türk Edebiyatı metinlerini uyarlandığı belirlenmiştir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni en sık başvuru referanstır. Çalışmaların hiçbir aşamasında uzman görüşü almama eğiliminin yaygın olduğu görülmüştür. Uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlamaya olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Araştırmaların %54.8'inde yapısal bir yaklaşımla metinler uyarlanmıştır. Bu sonuçlara göre araştırmaların farklı türde metinlerle zenginleştirilmesi, bilgilendirici metinlere araştırmalarda daha çok yer verilmesi, hedef kitlenin tek düzey olarak belirlenmesi, çalışmaların geçerli ve güvenilir nitelik kazanmasına yönelik tedbirler alınması, uyarlanan metinlerin öğretimsel etkisinin araştırılması, yöntemsel olarak deneysel ve eylem araştırmalarına yönelim, metindilbilimsel yaklaşımla uyarlama yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe eğitimi, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, metin uyarlama, metin uyarlama araştırmaları, araştırmaların yönelimleri.

* Doç. Dr.; Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, serpilozdemir34@gmail.com

** Arş. Gör.; Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ebubekireroglu61@gmail.com

DESCRIPTIVE ANALYSIS OF TEXT ADAPTATION STUDIES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract

Adapted texts are used in foreign language teaching due to pedagogical needs. The original texts are adapted by making them suitable for the language level of the target audience. The original texts were not written for foreign language learners, so it is not always possible to use them directly in the teaching environment. In adapted texts, words are replaced with more common ones, and grammatical elements are replaced with simpler ones. Text adaptation can be done with intuitive, structural and textlinguistic approaches. Adapted texts are important in meeting the need for extracurricular reading. The aim of this research is to describe the text adaptation studies in teaching Turkish as a foreign language. Document analysis was conducted. 46 studies were identified. Descriptive analysis was applied. It was found that text adaptation studies started in 2010, 76.1% of the studies were carried out in the last 4 years, 65.2% were master's thesis, 56.8% are for A2 and B1 levels. Modern Turkish Literature texts were adapted in 76.4%. The Common European Framework of Reference for Languages was the most frequently referenced. It was observed that the tendency not to get expert opinion at any stage of the studies was common. It was determined that adapted texts had a positive effect on reading comprehension. In 54.8% of them, the texts were adapted with a structuralist approach. Enriching the studies with different types of texts, including more informative texts in the research, determining the target audience just one specific level, taking measures to ensure the valid and reliable quality, investigating the instructional effect of the adapted texts, methodically, orientation to experimental and action research, and the text-linguistic adaptation method are recommended.

Keywords: Turkish education, teaching Turkish as a foreign language, text adaptation, text adaptation studies, directions of research.

Giriş

Dil öğretiminde temel dil becerilerinin geliştirilmesinde, üst düzey bilişsel aktivitelerin ve iletişimsel işlevin gerçekleştirilmesinde metinlerden faydalanılmaktadır. Metin, her dilsel bildirişim için merkezi konumdadır; ister karşılıklı, ister mesafe kat ederek birbirleriyle bildirişim içinde olsalar da, üretici ile alıcı arasında harici ve nesnel birleşmeyi sağlar (Council of Europe, 2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de önemli bir materyal olarak kullanılan metinler aracılığıyla söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesi ve kültür aktarımı sağlanır. Ayrıca dil yapıları ve kelimelerin cümle içinde kullanılmasıyla dil, bağlamı içerisinde anlamlı bir şekilde öğretilir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde de becerilerin geliştirilmesine yardımcı olmak için öğrencilerin çok çeşitli türde metinle karşılaşması gerektiği vurgulanmaktadır (Council of Europe, 2020).

Yabancı dil öğretiminde özgün ve uyarlanmış metinler kullanılmaktadır. Özgün metinler ana dili konuşurları için üretilmiş metinlerdir ve sundukları doğal dil malzemesi nedeniyle öğrencilerin hedef dilde iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Durmuş, 2013a). Günlük hayatta çok kullanılan ilanlar, diyaloglar, yemek tarifleri vb. kullanım işlevli özgün metinlerden temel ve orta düzeyde çokça yararlanılmaktadır. Ancak yazımsal metinler yabancı dil öğrencisi için dilsel ve kültürel çeşitli zorluklar taşır (Akkaya ve Doyumğaç, 2019). Özellikle başlangıç ve orta düzey dil öğrencilerinin düzeylerine uygun özgün metinleri bulmanın zor olması nedeniyle uyarlanmış metinlerden de yararlanılmaktadır

(Durmuş, 2013c). Uyarlanmış metinler, özgün bir metnin hedef kitlenin dil seviyesine uygun hâle getirilmesiyle oluşan metinlerdir.

Metin uyarılama, sadeleştirilme ve genişletilme yoluyla yapılmaktadır (Durmuş, 2013b). Metin sadeleştirmede, söz dizimsel ve sözcüksel uyarlamalar yapılmaktadır (Keshavarz ve Atai, 2007). Söz dizimsel uyarlamada dil bilgisi bakımından daha basit cümlelerin kullanılması yoluna gidilirken sözcüksel uyarlamada zor ve az kullanılan sözcükler veya ifadeler basit olanlarla ve sık kullanılanlarla değiştirilmektedir. Uyarılama yapılacak düzey dikkate alınarak metin kısaltılabilir (Candido vd., 2009) ya da bilinmeyen sözcüklerin, önemli noktaların açıklanması yoluna gidilerek özgün metinden daha uzun hâle de getirilebilir (Siddharthan, 2004). Özgün metinden daha uzun metinler ortaya koyan bu teknik metin genişletme olarak bilinmektedir. Metnin söz dizimine, sözcüklerine, uzunluğuna müdahale yapılırken dikkat edilecek temel noktalar vardır: Metnin iletisini, estetik değerini, dil bilgisel unsurlarının türünü ve oranını korumak, doğal ve gerçekçi anlatım özelliklerinden uzaklaşmamak gerekir (Durmuş, 2013b). Ayrıca anlaşılır girdi kuramına göre düzeyin biraz üstündeki dilsel girdi öğrenilen dilin geliştirilmesi açısından korunabilir (Crosley vd. 2007'den aktaran Durmuş, 2013a). Bütün bu hassasiyetler metin uyarılamanın uzmanlar tarafından yapılması gerektiğini göstermektedir. Aksi halde yapay, anlamında büyük kayıplar oluşmuş metinlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Metin uyarılarken yapısal, sezgisel ve metindilbilimsel olmak üzere üç yaklaşım kullanılmaktadır. Yapısal yaklaşımda uyarlamalar, önceden hazırlanmış kelime listelerine, yapı listelerine ve okunabilirlik formüllerine göre yapılmaktadır. Sezgisel yaklaşımda ise uyarlamalar daha öznedir ve yazarın metnin anlaşılabilirliğine dair duygusuna göre şekillenir (Crosley, Allen ve McNamara, 2012; aktaran Aytan vd., 2018). Yapısal ve sezgisel yaklaşımın yanında metin uyarlamada son zamanlarda kullanılan diğer bir yaklaşım metindilbilimsel uyarılama yaklaşımıdır. Metindilbilimsel uyarılama, yapısal ve sezgisel yolla yapılan uyarlamalardan daha doğal ve özgün metnin yazınsal değerini daha çok koruyan metinler oluşturma iddiasındadır (Bakan, 2012). Bu yaklaşımda da düzeye uygun yapılara dikkat edilmekle birlikte bir yazıyı metin hâline getiren özellikler ön plana alınmaktadır. Metindilbilimsel yaklaşımda metnin küçük ölçekli yapısı, büyük ölçekli yapısı ve üst yapısı dikkate alınmaktadır. Küçük ölçekli yapıyı belirlemek, metnin dil bilgisel ve sözcüksel bağlaşıklık düzeninin incelenmesini gerektirmektedir. Bu özellikler metnin yüzey yapısını oluşturmaktadır. Küçük ölçekli yapının dil bilgisel bağlaşıklığı belirlenirken gönderimler, eksilteli dil kullanımları, değiştirimler, bağlaçlar, benzer cümleler, metinde zamanın nasıl kullanıldığı ve işlevsel tümce yapıları dikkate alınmaktadır. Sözcüksel bağlaşıklık incelenirken yinelenen sözcükler ve aynı kavram altına giren sözcükler belirlenmektedir. Büyük ölçekli yapıyı belirlemek, metinde konunun nasıl yapılandırıldığına incelenmesini gerektirmektedir. Bu yapı aynı zamanda metnin derin yapısıdır. Metnin büyük ölçekli yapısı incelenirken metnin işlevi, başlığı, konusu, anahtar sözcükleri, ana düşünce tümcesi, konu değişimi belirleyicileri, içerik şeması, üslubu, sonuç tümcesi belirlenmektedir. Üst yapıyı belirlemek için metnin iletişimsel amacına göre yapısının nasıl düzenlendiği incelenmektedir (Dilidüzgün, 2017). Metindilbilimsel yaklaşımda uyarılama öncesinde metnin metindilbilimsel özellikleri betimlenmekte ve bu özellikler korunmaya çalışılarak metin düzeye uygun hâle getirilmektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde sadece metin uyarılama konusunu ele alan bir kitaba rastlanmamıştır. Araştırmacılara yol gösteren konuyla ilgili kuramsal bilgiler kitap bölümleri (Akkaya ve Doyumğaç, 2019; Kınay, 2016; Korkmaz, 2021) ve makalelerde (Bölükbaşı, 2015;

Durmuş, 2013a,b,c) ele alınmıştır. Kuramsal bilgilerin ışığında metin uyarlama çalışmaları hız kazanmıştır. Özellikle lisansüstü çalışmalarda konuya yönelim dikkati çekmektedir. Metin uyarlama uzmanlık gerektiren bir iş olduğu için konunun uzmanlarının yetişmesi açısından bu çalışmalar önemlidir. Ancak yapılan araştırmaların çoğunun seçilmiş bir metni belli yapısal özelliklere ve sözcük listelerine göre veya sezgisel olarak uyarlandığı görülmektedir. Metindilbilimsel ölçütlerden yararlanan çalışmalar az sayıdadır (Bakan Aktaş ve Ay, 2021; Bakan, 2012; Bilgiç, 2021; Eroğlu, 2015; Güdek, 2021; Kökcü, 2020; Kutlu, 2021; Özmen, 2019; Süner, 2018; Tuğrul, 2021). Ayrıca uyarlanmış metnin uygunluğuna yönelik uzman görüşü olarak araştırmacının güvenilirliğini kanıtlayan (Ahmet, 2021; Aktan, 2019; Ay, 2020; Bilgiç, 2021; Güdek, 2021; Özcan ve Batur, 2021; Genç, 2021), uyarlanan metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisini araştıran (Ahmet, 2021; Bilgiç, 2021; Erdem İpek, 2018; Ghaffari, 2020; Kiraz, 2018), öğretim sürecinde bu metinlerden yararlanmaya yönelik etkinlikler sunan (Ahmet, 2021; Akıncılar, 2018; Bilgiç, 2021; Boztoprak, 2020; Gürler, H., 2017; Gürler, S., 2017; Kaymaz, 2018; Kutlu, 2015; Özdemir, 2010; Tuğrul, 2021; Yazok, 2020; Yılmaz, 2021) araştırmalar da az sayıdadır.

Metin uyarlama çalışmaları sonucunda düzeye uygun hâle getirilen metinler, ders dışı okuma ihtiyacını karşılamak açısından önemlidir. Bu araştırmalar hızla artmaktadır. Ancak yine de düzeylere göre uyarlanmış metin ihtiyacını karşılamaya yetecek bir birikim oluşmamıştır. Türk Edebiyatının öyküleyici ve bilgilendirici metin zenginliğinden Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yararlanabilmesi için yeni eklenecek araştırmalarla düzeye uygun ders dışı okuma materyallerinin çeşitlenmesi gerekmektedir. Konuyla ilgili literatüre katkı sunmak isteyen araştırmacıların önceki çalışmaları incelemeleri, alanın eğilimlerini ve eksiklerini görebilmeleri ve araştırmalarını planlayabilmeleri açısından önemlidir. Bu araştırmada yabancılara Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının betimlenmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen bulguların yeni araştırmaların planlanmasında yol gösterici olacağı öngörülmektedir. Araştırmanın problem cümlesi “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama araştırmalarının eğilimleri nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir. Konu şu alt problemlerle ele alınmıştır:

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının;

- yıllara,
- yayım türüne,
- konularına,
- uyarlanan metinlerin hedef kitlesine ve türlerine,
- referans aldığı kaynaklara,
- uzman görüşü alma durumuna,
- okuma eğitimiyle ilişkilendirilme durumuna,
- uyarlama yaklaşımına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışma olup doküman inceleme yöntemi ile yürütülmüştür. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Çalışmada doküman inceleme yönteminin kullanılma nedeni yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan metin uyarlama çalışmalarının eğilimlerini araştırmak için en uygun yöntem olarak görülmesidir.

İnceleme Nesnesi

Araştırmanın inceleme nesnesini yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmaları oluşturmaktadır. Yapılan tarama sonucunda metin uyarlamaya yönelik 30 yüksek lisans tezi, 4 doktora tezi, 7 makale, 1 bildiri, 4 kitap/kitap bölümü olmak üzere toplam 46 araştırma belirlenmiştir. Belirlenen araştırmaların tamamı incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Konuyla ilgili tezlere, YÖK Ulusal Tez Merkezinden; makale ve bildirilere Google Akademik, EBSCO ve DergiPark akademik veri tabanlarından; kitaplara ve kitap bölümlerine üniversite kütüphanesinden ve Turcademy e-kitap portalından taramalar yapılarak ulaşılmıştır. Taramalarda “uyarlama, sadeleştirme, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, metin değiştirimi, metin uyarlama, metin sadeleştirme” anahtar kelimeleri kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerine betimsel analiz uygulanmıştır. Betimsel analizde veriler, önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmanın veri seti, araştırmacılar tarafından önceden belirlenen alt problemler doğrultusunda incelenmiştir. Veri analizi için betimsel analiz formu oluşturulmuştur. Formda, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan uyarlama çalışmalarının “künyesi, yılı, yayım türü, hedef dil seviyesi, genel konusu, uyarlanan yazınsal metinler ve türleri, referans kaynakları, uzman görüşü alma durumu, okuma eğitimi ile ilişkilendirilmesi, uyarlama yaklaşımı” sınıflandırılmıştır. Veri setinden elde edilen bulgular tablolar hâlinde sunularak yorumlanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için veri seti iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmacılar arası uyum durumuna bakılmıştır. Araştırmacılar arası uyum Miles ve Huberman güvenilirlik katsayısı formülü ile hesaplanmıştır. Formüle göre güvenilirlik katsayısı “uzlaşılan kod sayısı / uzlaşılan kod sayısı + uzlaşılmayan kod sayısı”na eşittir. Uzmanlar arasında en az %80 görüş birliğinin olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 2019). Araştırmacılar arası görüş birliğinin %100 olduğu görülmüştür.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen bulgular sırasıyla tablolar hâlinde sunulmuştur.

Araştırmanın birinci alt problemi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının yıllara göre dağılımını belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla yapılan analiz sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Metin Uyarlama Çalışmalarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>f</i>	1	-	1	1	1	3	2	2	8	8	8	11

Tablo 1 incelendiğinde 2010, 2012, 2013, 2014 yıllarında birer çalışma yapıldığı görülmektedir. 2011 yılında ise metin uyarlama çalışmasına rastlanmamaktadır. Çalışmaların 3’ünün 2015, 2’sinin 2016, 2’sinin 2017, 8’inin 2018, 8’inin 2019, 8’inin 2020 ve 11’inin 2021 yılında yapıldığı görülmektedir. 2010 yılından 2018 yılına kadar yapılan çalışmaların toplamı 11, 2018 yılı ve sonrasında yapılan çalışmaların toplamı ise 35’tir. En fazla çalışma 11 frekans

ile 2021 yılında yapılmıştır. Metin uyarlama üzerine yapılan çalışmalarda 2018'den itibaren dikkat çeken bir artış vardır.

Araştırmanın ikinci alt problemi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının yayım türüne göre dağılımını belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla yapılan analiz sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Metin Uyarlama Çalışmalarının Yayım Türü

Yayım türü	f
Bildiri	1
Kitap/kitap bölümü	4
Makale	7
Doktora tezi	4
Yüksek lisans tezi	30
Toplam	46

Tablo 2'de görüldüğü gibi 46 çalışmanın 1'i bildiri, 4'ü kitap/kitap bölümü, 7'si makale, 4'ü doktora tezi, 30'u ise yüksek lisans tezidir. Metin uyarlama çalışmalarının yüksek lisans tezlerinde yoğunlaştığı görülmektedir ($f=30$).

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının konularına göre dağılımı incelenmiştir. İncelemeye dair sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Metin Uyarlama Çalışmalarının Konularına Göre Dağılımı

Çalışma Konusu	f
Metni düzeye uygun hâle getirme	18
Metin uyarlama ve uyarlanmış metnin okuduğunu anlamaya etkisi	9
Metin uyarlama ve okuduğunu anlama soruları yazma	7
Metin uyarlama ve dört beceriye yönelik etkinlik tasarlama	4
Kuramsal	4
Ders kitaplarında metin uyarlama ölçütlerini inceleme	2
Okutmanların metin uyarlama yeterlikleri	1
Metin uyarlama ve sınav başarısına etkisini inceleme	1
Toplam	46

Tablo 3'te görüldüğü gibi, incelenen çalışmalarda en çok ele alınan konu metni düzeye uygun hâle getirmedi ($f=18$). Bunu sırasıyla metin uyarlama ve uyarlanmış metnin okuduğunu anlamaya etkisi ($f=9$), metin uyarlama ve okuduğunu anlama soruları yazma ($f=7$), metin uyarlama ve dört beceriye yönelik etkinlik tasarlama ($f=4$), kuramsal ($f=4$), ders kitaplarında metin uyarlama ölçütlerini inceleme ($f=2$), okutmanların metin uyarlama yeterlikleri ($f=1$), metin uyarlama ve sınav başarısına etkisini inceleme ($f=1$) izlemiştir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının konu aldığı metinlere ve metin türlerine göre dağılımını belirlemeye yöneliktir. Metin türleri ve düzeyleri Tablo 4a'da, halk edebiyatından uyarlanan metinler ve türleri Tablo 4b'de, Modern Türk Edebiyatı'ndan uyarlanan metinler ve düzeyleri Tablo 4c'de sunulmuştur.

Tablo 4a: Uyarlanan Metinlerin Hedef Kitleleri ve Türleri

Halk Edebiyatı ($f=21$)	Modern Türk Edebiyatı ($f=68$)	
	Öyküleyici	Bilgilendirici

Düzyei	Masal	Halk Hik.	Mizahi Fık.	Destan	Efsane	Hikâye	Roman	Anı	Mektup	Deneme	Gezi	TOPLAM
A2			1			19	2	1	1	1		25
A1+A2				1		19	3					22
B1	5	2	1	1	1	11	1		1	1	1	25
A1+A2+B1						6						6
B2	5		1									6
B1+B2		2				1						3
C1		1										1
Toplam	10	5	3	2	1	56	6	1	2	2	1	

Tablo 4a’da görüldüğü gibi toplam 21 çalışmada halk edebiyatı kaynaklı metinler uyarlanmıştır. Ele alınan metinler içinde tür olarak masallar ($f=10$) ve halk hikâyeleri ($f=5$) öne çıkmaktadır. Mizahi fıkra ($f=3$), destan ($f=2$) ve efsane ($f=1$) uyarlama çalışmaları oldukça az sayıdadır.

Modern Türk Edebiyatı kaynaklı toplam 68 çalışma görülmektedir. Modern Türk Edebiyatı kaynaklı metinler incelendiğinde hikâye ve romandan oluşan öyküleyici metin sayısının ($f=65$) bilgilendirici metin sayısından ($f=6$) oldukça fazla olduğu görülmektedir. En fazla hikâye türündeki metinler uyarlanmıştır ($f=56$). Roman ($f=6$), mektup ($f=2$), deneme ($f=2$) anı ($f=1$) ve gezi yazısı ($f=1$) az sayıda araştırmada ele alınmıştır.

Tablo 4b: Halk Edebiyatından Uyarlanan Metinler ve Türleri

Uyarlanan Metinler	Halk Hik.	Masal	Efsane	Destan	Mizahi Fıkra
Dede Korkut Hikâyeleri (12 Hikâye) (B1) (B1-B2)	2				
Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı Hikâyesi (C1)	1				
Dede Korkut Kitabı/Salur Kazan’ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi (B1)	1				
Tahir ile Zühre (B1-B2)	1				
Narkissos ya da Nergis (B1)			1		
Nasreddin Hoca Fıkraları (A2)/(B1)/(B2)					3
Usta Nazar (B1)		1			
Köylü ile Sultan Mahmut (B1)		1			
Sabır Taşı (B1)		1			
Dülger Kızı (B1)		1			
Sedef Bacı (B1)		1			
Yedi Kardeşler (B2)		1			
Menekşe Yapağından İncinen Kızım (B2)		1			
Oduncunun Kızı (B2)		1			
Yıldırım Padişahı (B2)		1			
Perili El (B2)		1			
Demircioğlu ile Reyhan Arap (B1)				1	
Türk Destanları (10 destan) (A1-A2)				1	
Toplam	5	10	1	2	3

Tablo 4b’de görüldüğü gibi halk edebiyatı kaynaklı metinler genellikle B1 ve üzeri düzeyler için uyarlanmıştır. Halk hikâyelerinden sadece Dede Korkut Hikâyeleri ve Tahir ile Zühre hikâyesi uyarlanmıştır. Çeşitli masallar uyarlanmıştır, masalların 5’i B1, 5’i B2 düzeyine göre uyarlanmıştır. Temel düzey için Nasreddin Hoca fıkraları ve Türk destanları uyarlanmıştır.

Tablo 4c: Modern Türk Edebiyatı’ndan Uyarlanan Metinler ve Türleri

Uyarlanan Metinler	Öyküleyici		Bilgilendirici			
	Hikâye	Roman	Anı	Mektup	Deneme	Gezi Y.
Himmet Çocuk, Halide Edip (B1-B2)	1					
Kırlangıçlar, Sabahattin Ali (A2)	1					
Ayran, Sabahattin Ali (A2)	1					
Asfalt Yol, Sabahattin Ali (A2)	1					
Apartman, Sabahattin Ali (A1-A2)	1					
Köpek, Sabahattin Ali (A1-A2)	1					
Eskici, R. H. Karay (A2)/(B1)/(A2)	3					
Testi, R. H. Karay (A2)	1					
Şeftali Bahçeleri, R. H. Karay (A1-A2)	1					
Hayat Güzeldir, M. Kutlu (B1)	1					
Hayat Güzeldir'den, "Caney", M. Kutlu (A2)	1					
Hayat Güzeldir'den, "Çiçek Tefsiri", M. Kutlu (A2)	1					
Ya Tahammül Ya Sefer, M. Kutlu (B1)	1					
Şehir Mektupları'ndan "Çocuklar ve Bisikletler", M. Kutlu (B1)					1	
İstanbul'u Düşünmek, Yaşamak Düşlerde Gezmek Şimdi, H. Bostan (B1)						1
Kabak Tatlısı, A. F. Yavuz (A2)	1					
Şimdiki Çocuklar Harika'dan, "İlk Mektup", A. Nesin (A2)				1		
Benim Küçük Dostlarım'dan, "Meharet ve Arkadaşları", H. N. Zorlutuna (A2)			1			
Kızıma Mektuplar'dan "Kızım Canım", M. Ş. Esendal (B1)				1		
Pazarlık, M. Ş. Esendal (A2)	1					
Birtakım İnsanlar, S.F. Abasıyanık (B1)	1					
Meserret Otel, S. F. Abasıyanık (B1)	1					
Semaver, S. F. Abasıyanık (B1)	1					
Bir İlkbahar Hikâyesi, S. F. Abasıyanık (A1-A2)/(A2)	2					
Ben Ne Yapayım, S. F. Abasıyanık (A1-A2)	1					
Zemberek, S. F. Abasıyanık (A1-A2)	1					
Son Kuşlar, S. F. Abasıyanık (A1-A2)/(A2)	2					
Hişt Hişt, S. F. Abasıyanık (A1-A2)	1					
Fındık, S. F. Abasıyanık (A1-A2-B1)	1					
İyilik Unutulmaz, S. F. Abasıyanık (A2)	1					
Ağıt, S. F. Abasıyanık (A2)	1					
Balıkçısını Bulan Olta, S. F. Abasıyanık (A2)	1					
Forsa, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
Eleğimsağma, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
Çakmak, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
Mermer Tezgâh, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
İlk Cinayet, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
Ant, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
Kurumuş Ağaçlar, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
Perili Köşk, Ö. Seyfettin (A1-A2)/ (A1-A2-B1)	2					
Kaşığı, Ö. Seyfettin (A1-A2)	1					
Rüşvet, Ö. Seyfettin (A1-A2)/(B1)	2					
Üç Nasihat, Ö. Seyfettin (B2)/(A1-A2)/(A2)	3					
Pembe İncili Kaftan, Ö. Seyfettin (B1)	1					
Bir Hayır, Ö. Seyfettin (B1)	1					
Gurultu, Ö. Seyfettin (B1)	1					

Türbe, Ö. Seyfettin (B1)	1					
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, P. Safa (A2)/ (A1-A2)		2				
Mişon'un Definesi, P. Safa (A2)	1					
Esrarlı Köşk P. Safa (A2)	1					
Elmaslar İçinde, P. Safa (A2)	1					
Kaybolan Adam, P. Safa (A2)	1					
Yılkı Atı, Abbas Sayar (A2)		1				
Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, H. R. Gürpınar (A1-A2)		1				
Kayıp Eşyalar Bürosu, M. Gülsoy (A1-A2-B1)	1					
Heykel, H. Taner (A1-A2-B1)	1					
Kalemler, Y. Kemal (A1-A2-B1)	1					
O Bakış, C. Kavukçu (A1-A2-B1)	1					
Piri Reis, K. Çalık (B1)		1				
Çalıkuşu, R. N. Güntekin (A1-A2)		1				
Hayat Böyledir İşte, T. Buğra (A2)	1					
Televizyon Bağımlılığından Kurtulmak, Bilim Teknik Dergisi (A2)					1	
Toplam	59	6	1	2	2	1

Modern Türk Edebiyatı'ndan eserleri en fazla uyarlanan yazar Ömer Seyfettin'dir (f=19). Onu sırasıyla Sait Faik Abasıyanık (f=14), Peyami Safa (f=6), Mustafa Kutlu (f=5), Refik Halit Karay (f=5) ve Sabahattin Ali (f=5) izlemektedir.

Araştırmanın diğer alt problemi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının referans aldıkları kaynaklara göre dağılımını belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla yapılan analiz sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Araştırmaların Referans Aldıkları Kaynaklara Göre Dağılımı

Referans Kaynakları	f
Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni	26
Ders kitapları	20
Kelime sıklığı derlemleri	4
Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı	2
Belirtilmemiş	6

Tablo 5'te görüldüğü gibi araştırmacılar metin uyarlama sürecinde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni (f=26) ve ders kitaplarını (f=20) yoğun olarak referans almıştır. Kelime sıklığı derlemlerinin referans alınma sayısı ise düşüktür (f=4). Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Programı 2 çalışmada referans kaynağı olarak kullanılmıştır. 6 çalışmada, metin uyarlama sürecinde referans alınan kaynak belirtilmemiştir. Araştırma kapsamında yer alan kuramsal çalışmalar (f=4) Tablo 6'ya dâhil edilmemiştir. Çalışmaların bazılarında birden fazla kaynak referans alındığı için çalışma sayısı ile tablodaki referans kaynağı sayısı farklılık göstermektedir.

Araştırmanın diğer alt problemi doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının uzman görüşü alma durumlarına göre dağılımı incelenmiştir. İncelemeye dair sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Araştırmaların Uzman Görüşü Alma Durumlarına Göre Dağılımı

Uzman görüşü alma durumu	f
Uyarlanacak metnin seçiminde uzman görüşü alma	6

Uyarlanan metnin uygunluğunu belirlemek için uzman görüşü alma	7
Hazırlanan etkinlik/sorular için uzman görüşü alma	4
Hem metin seçimi hem de etkinlik/sorular için uzman görüşü alma	4
Çalışmanın hiçbir aşamasında uzman görüşü almama	21

Tablo 6 incelendiğinde çalışmanın hiçbir aşamasında uzman görüşüne başvurmayan araştırmaların ($f=21$) çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla uyarlanan metnin uygunluğunu belirlemek için uzman görüşü alan ($f=7$), uyarlanacak metnin seçiminde uzman görüşü alan ($f=6$), hazırlanan etkinlik/sorular için uzman görüşü alan ($f=4$), hem metin seçimi hem de hazırlanan etkinlik/sorular için uzman görüşü alan ($f=4$) çalışmalar izlemektedir.

Araştırmanın diğer alt problemi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama araştırmalarının okuma eğitimiyle ilişkilendirilme durumunu belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla yapılan analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Araştırmaların Okuma Eğitimiyle İlişkilendirilme Durumu

Yapılan ölçme işlemi	Ölçüm sonucu	f
Okuduğunu anlama başarısına etkisi	Uyarlanmış metin lehine anlamlı fark var	5
Doğru ve yanlış cevapların yüzdeleri belirleme	Uyarlanmış metinlerde başarı daha yüksek	4
Okuma hızına etkisini belirleme	Okuma hızına etkisi yok	1

Tablo 7’ye bakıldığında uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisini ölçen 5 çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların ölçüm sonuçları incelendiğinde öğrencilerin okuduğunu anlama başarısında uyarlanmış metin lehine anlamlı fark tespit edilmiştir. 4 çalışmada öğrencilerin doğru ve yanlış cevaplarının yüzdeleri ölçülmüştür. Ölçüm sonucunda uyarlanmış metinlerde başarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 1 çalışmada ise uyarlanmış metnin okuma hızına etkisi incelenmiş ve uyarlanmış metnin okuma hızına etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Araştırmanın son alt problemi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış metin uyarlama çalışmalarının metin uyarlama yaklaşımını belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla yapılan analiz sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Araştırmaların Metin Uyarlama Yaklaşımına Göre Dağılımı

Uyarlama yaklaşımı	f
Yapısalcı yaklaşım	23
Sezgisel yaklaşım	10
Metindilbilimsel yaklaşım	10

Tablo 8’de görüldüğü gibi çalışmaların metin uyarlama yaklaşımlarına bakıldığında yapısalcı yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir ($f=23$). Sezgisel ve metindilbilimsel uyarlama yaklaşımlarını kullanan çalışmaların sayısı eşittir ($f=10$). Araştırma kapsamında yer alan kuramsal çalışmalar ($f=4$) Tablo 8’e dâhil edilmemiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama araştırmalarını çeşitli yönlerden ele alan bu araştırmada 46 çalışma incelenmiş ve elde edilen veriler betimlenmiştir. Araştırmanın sonuçları ve bu sonuçlara yönelik tartışmalar aşağıda alt problemler doğrultusunda sunulmuştur.

Yıl

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlamaya yönelik ilk çalışmanın 2010 yılında yapıldığı görülmektedir. 2010 yılından 2018 yılına kadar yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır ($f=11$). Son 4 yılda yapılan çalışmalar toplam çalışma sayısının %76,1'ini oluşturmaktadır. En fazla çalışma 2021 yılında yapılmıştır ($f=11$). Bu sonuçlar metin uyarlama çalışmalarının gittikçe arttığını göstermektedir. Ancak yapılan araştırmaların ders dışı okuma, başka bir söyleyişle yaygın okuma ihtiyacını karşılamak için yeterli olduğu söylenemez. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bilimsel çalışmaların geçmişi çok eskiye dayanmamaktadır. Ulusal Tez Merkezi incelendiğinde en eski çalışmanın Dilek (1995) tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yolları üzerine yapıldığı görülmektedir. Günümüzde konuyla ilgili araştırmalar hızla artmaktadır. Maden ve Önal (2021) tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmada, araştırmalarda en çok ele alınan konuların söz varlığı, yazma ve dil bilgisi öğretimi olduğu belirlenmiştir. Araştırmaların daha çok ders içinde neyin, nasıl yapılacağına yöneldiği söylenebilir. Ders dışı ve düzeye uygun okuma materyalleri geliştirme konusuna ise araştırmacılar son birkaç yıldır yönelmiştir. Dil öğrenmede ders içi süreçler çok önemlidir ancak dile maruz kalmanın ders dışında devam etmesi, dille ilgili girdinin ve o dilin kültürüyle temasın sağlanması açısından gereklidir. Bu nedenle öğrencilerin ilgisini çekebilecek, düzeye uygun, kendilerini sınavabilecekleri etkinlikler içeren ders dışı okuma materyalleri dil öğrenmede bir ihtiyaçtır.

Yayın Türü

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlamaya yönelik çalışmaların yayım türüne göre dağılımına bakıldığında yüksek lisans tezlerinin ön plana çıktığı görülmektedir ($f=30$). Yüksek lisans tezlerini makaleler ($f=7$), kitap/kitap bölümleri ($f=4$), doktora tezleri ($f=4$) ve bildiri ($f=1$) izlemiştir. Kitap/kitap bölümleri daha çok konunun kuramsal boyutunu ele almaktadır. Konuya yönelik kitap tespit edilmemiştir. Metin uyarlama çalışmaları daha çok lisansüstü araştırmalarda örneklenmektedir. Lisansüstü eğitimin alan uzmanları yetiştirdiği göz önünde bulundurulduğunda, konu hakkında uzmanlaşan kişilerin artmakta olduğu söylenebilir. Bu araştırmacıların lisansüstü eğitim sonrasında farklı metinleri de yabancı dil olarak Türkçe öğretimine kazandıracak çalışmalar yapması zengin bir çeşitlilik yaratabilir.

Konu

İncelenen çalışmalarda en çok ele alınan konu, metni düzeye uygun hâle getirmedi ($f=18$). Bunu sırasıyla metin uyarlama ve uyarlanmış metnin okuduğunu anlamaya etkisi ($f=9$), metin uyarlama ve okuduğunu anlama soruları yazma ($f=7$), metin uyarlama ve dört beceriye yönelik etkinlik tasarlama ($f=4$), kuramsal ($f=4$), ders kitaplarında metin uyarlama ölçütlerini inceleme ($f=2$), okutmanların metin uyarlama yeterlikleri ($f=1$), metin uyarlama ve sınav başarısına etkisini inceleme ($f=1$) izlemiştir.

Çalışmaların konularına göre dağılımına bakıldığında bir metni sadece düzeye uygun hâle getiren ve uyarlanmış metinlerle eğitimsel uygulamalar yapmayan metin uyarlama çalışmalarının ($f=18$) ön plana çıktığı görülmektedir. İncelenen çalışmaların 10'unda metin uyarlama sürecinin ardından uygulama yapılmıştır. Uygulama yapılan çalışmalarda metin uyarlandıktan sonra uyarlanmış metnin okuduğunu anlamaya etkisi ($f=9$) ve sınav başarısına etkisi ($f=1$) araştırılmıştır. Uyarlanmış metinlerin etkililiğinin test edilmemesi araştırmalarda dikkat çeken bir durumdur. Uyarlanan metinlere okuduğunu anlama soruları yazan ($f=7$) ve dört

beceriye yönelik etkinlik tasarlayan ($f=4$) araştırmalar da mevcuttur. Uyarlanmış metinlerin soru veya etkinlik içermesi, öğrencilerin okudukları metinle daha etkili bir iletişim hâlinde olmaları, okuma stratejilerinden yararlanmaları açısından önemlidir. Araştırmalarda kuramsal bilgiler ($f=4$), ders kitaplarındaki metinleri uyarlama ölçütleri ($f=2$) ve okutmanların metin uyarlama yeterlikleri ($f=1$) ele alınmıştır. Uyarlanmış metin kullanmanın bilişsel olduğu kadar duyuşsal boyutu da vardır. Bilişsel boyutta söz varlığını geliştirme ve dil bilgisi unsurlarının işlevlerini kavrama yer almaktadır, duyuşsal boyutta okuma kaygısı, okuma ilgisi, motivasyonu ve tutumu yer almaktadır. Uyarlanmış metinlerden yararlanma amaçlarından biri öğrencinin yabancı dilde okuma kaygısını azaltmak ve okuma isteğini canlı tutmaktır. Araştırmalarda metin uyarlamasının duyuşsal boyuta etkisinin ele alınmadığı belirlenmiştir. Uluslararası literatürde metin uyarlama çalışmalarında çok farklı konular ele alınmaktadır. Bir metnin artan düzeyde karmaşıklığa sahip 3 düzeyde uyarlanmasının anlamaya etkisi (Blau, 1982), özgün, uyarlanmış ve genişletilmiş metinlerin anlamaya etkisi (Yano, Long ve Ross, 1994), özgün metinle uyarlanmış metnin yapısal farklılıklarının karşılaştırılması ve düzeye göre hangi değişimlerin yapıldığının belirlenmesi (Aziz vd., 2010), sözcük anlamı ediniminde uyarlanmış metinlerin rolü (Ellis ve He, 1999), konu hakkında ön bilginin, dilsel uyarlamasının anlamaya ve kalıcılığa etkisi (Keshavarz ve Atai, 2007) araştırmalarda dikkati çeken konulardır. Batı’da metin uyarlama çalışmaları 1930’larda başlamıştır (Sharpe, ty.). Bizde konuyla ilgili araştırmaların çok kısa bir geçmişe sahip olması konu sınırlılığının nedeni olarak düşünülmektedir.

Uyarlanan Metinlerin Hedef Kitleleri ve Türleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlamaya yönelik çalışmaların hedef kitlelerine bakıldığında A1 düzeyinde metin uyarlama çalışması olmadığı, A2 ($f=25$) ve B1 ($f=25$) seviyelerinin daha çok tercih edildiği, B2 düzeyinde ($f=6$) ve C1 ($f=1$) daha az çalışma olduğu görülmektedir. A2 ve B1 seviyelerine yönelik uyarlanmış metinler, toplam uyarlanmış metin çalışmalarının %56,8’ini oluşturmaktadır. Uyarlanmış metin ihtiyacının ileri seviyedense temel ve orta seviyede daha fazla olmasının bu sonuçta etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca A1 düzeyinde henüz dille tanışma sürecinde olan öğrenciler için özgün bir yazınsal metni uyarlamak metinde büyük kayıplara yol açabilir. B2 düzeyinden itibaren dili bağımsız öğrenme düzeyine geçen öğrencilerin özgün metinleri de okuyup anlayabilmeleri beklenir. Bu düzeyden itibaren daha az çalışma olması normaldir. Ancak incelenen araştırmalarda B2 düzeyine en fazla uyarlanan metinlerin masallar olduğu dikkati çekmektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (OBM) B2 düzeyindeki öğrencilerin serbest zaman etkinliği olarak karmaşık olmayan ve ağırlıklı bir dil kullanmayan romanları okumalarına yönelik kazanımlar içermektedir (MEB, 2021). Bu nedenle B2 düzeyinden itibaren uyarlama çalışmalarının dili ağır ve olay örgüsü çok karmaşık olan metinlere yönelmesi gerekmektedir. Bu durum, metin uyarlama çalışmalarında OBM’nin dikkate alınmadığını göstermektedir.

İncelenen çalışmaların bir kısmında aynı metin iki farklı düzeye yönelik olarak uyarlanmıştır. Bu çalışmalarda A1-A2 ($f=22$), A1, A2, B1 ($f=6$) ve B1-B2 ($f=3$) düzeylerine yönelik uyarlamalar yapıldığı görülmektedir. Bir metin birden çok düzeye göre uyarlanmışsa alt düzeydeki öğrenciler için bilinmeyen dil bilgisi unsurlarının çok fazla olacağı tahmin edilebilir. Anlaşılır girdi kuramına göre düzeyin biraz üstündeki dilsel girdi öğrenilen dilin geliştirilmesi açısından yararlıdır (Crosley vd. 2007’den aktaran Durmuş, 2013a). Anlaşılır girdi yaklaşımı çerçevesinde, bir hedef kitleye yönelik uyarlamada üst düzeyin çok sık kullanılan ve anlatımda dilsel akıcılığı sağlayan bazı unsurlarına yer verilebilmektedir, ancak bu, iki farklı dil düzeyinin

bütün unsurlarını içeren bir metin oluşturmaktan farklıdır. Her düzeyin ulaşması beklenen okuma kazanımları, okuması beklenen metin türleri, gerçekleştirmesi beklenen okuma görevleri ve bunlara bağlı olarak edinmesi beklenen dil bilgisi unsurları farklıdır. Bu nedenle uyarlama çalışmalarında iki farklı düzeyin birlikte hedef kitle olarak ele alınması uygun görünmemektedir.

Uyarlanan yazınsal metinlere bakıldığında Modern Türk Edebiyatı kaynaklı metinlerin ($f=68$) halk edebiyatı kaynaklı metinlere ($f=21$) kıyasla oldukça fazla tercih edildiği görülmektedir. Metinlerin türleri incelendiğinde hikâyeler ($f=56$) öne çıkmaktadır. Hikâye türüne ait uyarlamalar, türlere göre toplam uyarlamaların %62,9'una karşılık gelmektedir. Modern Türk Edebiyatı kaynaklı yazınsal metin uyarlamalarında bilgilendirici metinler ($f=6$) hikâye edici metinlere ($f=65$) göre oldukça azdır. Halk edebiyatı kaynaklı metin uyarlamada masal ($f=10$) ve halk hikâyesi ($f=5$) türlerine eğilim daha yüksektir. Bu sonuçlarda dikkat çeken nokta bilgilendirici metinlere yönelimin çok az olmasıdır. Metin uyarlama çalışmaları ders dışında ve estetik amaçlarla okumaya yönelik metinlere odaklanmış görünmektedir. Türk edebiyatının zengin birikimini düşündüğümüzde daha da çok sayıda öyküleyici metnin düzeylere göre uyarlanması gerekmektedir. Bununla birlikte OBM bilgi ve sav için okuma ve serbest zaman etkinliği olarak okuma kazanımlarında bilgilendirici metinleri, öyküleyici metinlerden daha fazla vurgulamaktadır. Bilgi ve sav için okuma ana başlığı altında öğrencilerin A1 düzeyinde basit bilgilendirici metinlerden ve görsellerle desteklenmiş kısa, basit betimlemelerden fikir edinebilmeleri, çok basit bir dilde yazılmış ve çizim ve resimlerle desteklenmiş, kişisel ilgi alanına giren konular hakkındaki kısa metinleri anlayabilmeleri; A2 düzeyinde basit bir dille insanlar, yerler, gündelik hayat ve kültür vb. konuları anlatan metinleri, anlayabilmeleri; B1 düzeyinde açıkça işaret edilen tartışmacı metinlerdeki ana sonuçları belirleyebilmeleri beklenmektedir. Serbest zaman etkinliği olarak okuma başlığı altında A1 düzeyinde basit kelimelerle anlatılmış gündelik etkinliklerle ilgili kısa, resimli anlatımları; A2 düzeyinde kısa bir makalenin ana noktasını, bir kişinin kısa betimlemesini, gündelik konularla ilgili kısa dergi raporlarını; B1 düzeyinde seyahat günlüklerini, dergi makalelerini ve film, kitap, konser tanıtımlarını anlayabilme kazanımları yer almaktadır (MEB, 2021). Bu çerçevede metin uyarlama çalışmalarında sonraki araştırmalarda Türk büyüklerini, ünlülerini tanıtan biyografiler, Türk filmlerini tanıtan yazılar, Türkiye'nin şehirlerini, tarihi ve turistik yerlerini tanıtan gezi yazıları, Türk kültür hayatında önemli yeri olan bayramları ve festivalleri tanıtan bilgilendirici yazılar ele alınabilecek bilgilendirici metinler arasında sayılabilir.

Referans Kaynakları

Metin uyarlama çalışmalarının referans aldıkları kaynakların başında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ($f=26$) gelmektedir, bunu ders kitapları ($f=20$) takip etmektedir. Bu iki referans kaynağı araştırmaların %79,3'ünde kullanılmıştır. 4 çalışmada kelime sıklığı derlemleri, 2 çalışmada ise Türkiye Maarif Vakfı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı referans alınmıştır. 6 çalışmada referans alınan kaynak belirtilmemiştir. Özgün bir metnin hedeflenen düzeye standart bir şekilde uygun hâle getirilebilmesi açısından bazı ölçütlerin dikkate alınması gerekmektedir. Söz varlığında standardı sağlamanın yolu o dilde hangi düzeyde hangi sözcüklerin kullanılacağını belirleyen derlem sözlükleridir. Türkçede sözlü dilde en sık kullanılan 5000 sözcüğün (Aksan vd. 2017), Türkçenin söz varlığında sözlükbirimsel olarak tanımlı zarfların, sıfatların, fiillerin, filimsilerin, Türk çocuk edebiyatının, ikilemelerin, yazı dilinde argonun derlem tabanlı sözlükleri oluşturulmuştur (Özkan, 2020). Ancak yapılan

derlem çalışmaları henüz yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin düzeylere göre bilmesi gereken söz varlığının kapsamını belirleyici değildir. Bu nedenle araştırmacılar Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ni ya da yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik olarak yazılmış ders kitaplarını dikkate almaktadır. Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı 2019'da yayımlanmıştır, son yapılan çalışmalarda başvuru bir referans olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Uzman Görüşü Alma

Metin uyarlama çalışmalarının uzman görüşü alma durumları incelendiğinde çalışmanın hiçbir aşamasında uzman görüşü almayan çalışmaların ($f=21$) yoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Uyarlanacak metnin seçiminde uzman görüşü alan 6, uyarlanan metnin uygunluğunu belirlemede uzman görüşü alan 7, hazırlanan etkinlik/sorular için uzman görüşü alan 4, hem metin seçimi hem de hazırlanan etkinlik/sorular için uzman görüşü alan 4 çalışma bulunmaktadır. Bilimsel bilgi nesnel, akla ve mantığa dayalı, sistemli yollarla elde edilmiş, doğrulanabilir bilgidir. Nitel araştırmada nesnellik verilerin seçilmesi ve yorumlanmasındaki görülebilirliktir (Balcı, 2010). İncelenen araştırmaların çoğunluğunda nesnellik oldukça zayıf bir görünüm sunmaktadır. Bunun sebepleri arasında metin seçiminde göz önünde bulundurulmuş ölçütlerin belirtilmemesi, seçilen metnin bu ölçütleri ne kadar karşıladığına yönelik uzman görüşü alınmaması, metin düzeye göre uyarlandıktan sonra özgün metne hangi noktalarda bağlı kalındığının ya da uyarlamalarda nelerin dikkate alındığının belirtilmemesi, uyarlanan metnin hedef kitleye uygun olup olmadığının uzman görüşüyle ya da öğrencilere test uygulayarak belirlenmemesi sayılabilir. Söz konusu eksiklikler, yapılan çalışmaların geçerlik ve güvenilir açısından sorunlar içerdiğini göstermektedir. Verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve sonuçlara nasıl ulaşıldığının açıklanması nitel araştırmada geçerliğin en önemli ölçütleri arasındadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırmalarda güvenilirlik ise yapılan yorumların öznel olmadığını kanıtı kabul edilir. Bunu sağlamanın yollarından biri de birden fazla araştırmacının araştırmaya dâhil edilmesidir. Araştırmacılar arasındaki yüksek uzlaşma, araştırmanın nesnel bilgi oluşturduğunun göstergesidir ve bilimsel olarak kabul edilmesini sağlayacak bir unsurdur. Metin uyarlama çalışmalarında metin seçimi, uyarlama ilkelerini belirleme, uyarlanmış metnin düzeye uygunluğunu belirleme ve metne yönelik ölçme aracı hazırlama aşamalarında uzman görüşü alma yoluna gitmek gerekmektedir. Uzman görüşü alma, araştırmanın nesnel olmasına, üretilen çalışmanın bilimsel olarak kabul edilmesine katkı sağlayacaktır.

Uyarlama Çalışmalarının Okuma Eğitimiyle İlişkilendirilme Durumu

Uyarlanan metinlerin okuma hızına ve okuduğunu anlamaya etkisi incelendiğinde okuduğunu anlama başarısını ölçen 5 çalışma bulunmaktadır. Ölçüm sonuçlarına bakıldığında çalışmaların tamamında uyarlanmış metinler lehine anlamlı farkın bulunması dikkat çekicidir. 4 çalışmada öğrencilerin uyarlanmış metinlerle ilgili sorulara verdikleri cevapların doğru ve yanlış olarak yüzdeleri hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda 4 çalışmada da uyarlanmış metinlerde öğrencilerin başarılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Uyarlanan metnin okuma hızına etkisini inceleyen 1 çalışma bulunmaktadır. Çalışma sonucunda uyarlanmış metnin okuma hızına etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmaların farklı metin türleriyle, farklı uyarlama teknikleriyle ve daha büyük örneklemelerde genişletilmesi gerekmektedir.

Metin Uyarlama Yaklaşımları

Çalışmaların metin uyarlama yaklaşımlarına bakıldığında yapısalcı yaklaşım öne çıkmaktadır ($f=23$). Sezgisel ve metindilbilimsel uyarlama yaklaşımlarının dağılımları eşittir ($f=10$). Metindilbilimsel yaklaşımla yapılan çalışmalarda önce özgün metnin metindilbilimsel özellikleri belirlenmekte ve metin düzeye uygun hâle getirildikten sonra yapılan değişimlerin özgün metinle karşılaştırılması sunulmaktadır. Bu yaklaşımla yapılan uyarlama çalışmaları özgün metne yapı ve içerik açılarından daha bağlı kalmaktadır. Bu yaklaşımın sonraki araştırmalarda daha fazla dikkate alınmasında yarar görülmektedir.

Araştırmanın bulgularından hareketle şu öneriler sunulabilir:

- Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama çalışmaları son yıllarda artmış olsa da ders dışı okuma materyali ihtiyacını karşılayacak düzeyde değildir. Türk edebiyatının zengin birikiminin çok sınırlı bir kısmı araştırmalara konu olmuştur. Özellikle bilgilendirici metinlere yönelik çok az çalışma yapılmıştır. Farklı türde metinlerle ve farklı uyarlama teknikleriyle çalışmalar artırılmalıdır.
- Hedef kitlenin tek bir düzey olarak belirlenmesine ve metnin o düzeyin kazanımlarına uygun olarak seçilmesine ve uyarlanmasına dikkat edilmelidir.
- Metin uyarlama sürecinin metin seçimi aşamasında, uyarlanmış metnin düzeye uygunluğunu belirleme ve metne yönelik hazırlanan soruların/etkinliklerin uygunluğunu belirleme aşamalarında uzman görüşü alınarak çalışmaların geçerli ve güvenilir nitelik kazanması sağlanmalıdır.
- Uyarlama çalışmaları sadece metin uyarlama ile sınırlı kalmamalıdır. Metin uyarlandıktan sonra öğretimsel etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Uyarlanan metnin okuduğunu anlamaya ve kalıcılığa, Türkçe okumaya/öğrenmeye yönelik tutuma, okuma kaygısına, söz varlığını geliştirmeye, dil bilimsel unsurların edinilmesine etkisi incelenebilir.
- Bu araştırmada örneklem büyüklüğü ve araştırma yöntemi incelenmemiştir. Çünkü veri seti incelendiğinde az sayıda çalışmanın bir örneklem üzerinde sınırdığı görülmüştür. Bu çalışmaların çok sınırlı bir örneklem üzerinde, tarama yöntemi ile yapıldığı görülmüştür. Daha geniş örneklem üzerinde araştırmalar yapılması, genele uyarlanabilecek sonuçlar elde etmek açısından önerilmektedir. Yöntemsel olarak eylem araştırması ve deneysel araştırmalar literatürü zenginleştirmek açısından önerilmektedir.
- Uyarlama çalışmalarının metindilbilimsel yaklaşımla yapılması, özgün metinden fazla kayıp yaşanmadan metni uyarlamayı sağlamaktadır. Okuma eğitiminin okuma zevki kazandırma, okuma stratejilerini kullanma, metin yapısını tanıma gibi amaçlarına ulaşması açısından metindilbilimsel uyarlama yaklaşımına yönelim önerilmektedir.

Kaynaklar

- Ahmet, S. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" hikâyesinin B1 seviyesine uyarlama çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Ak Başoğlu, D. ve Aksu, C. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil düzeylerine göre metin değiştirme sürecinde okutman yeterlikleri. S. Dilidüzgün (Ed.), *Kuram ve uygulama bağlamında Türkçe öğretimi* içinde (s.427-441). Ankara: Anı.
- Akıncılar, A. (2018). *Türkçe öğrenen yabancılar için Dede Korkut Hikâyelerinin B1 düzeyinde sadeleştirilmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

- Akkaya, A. ve Doyumğaç, İ. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin türleri ve metin türlerine yönelik etkinlik örnekleri. A. A. Ahmed ve A. Fişekcioğlu (Ed.), *Dil kullanıcısı bağlamında kuramdan uygulamaya Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi* içinde (s.371-412). Ankara: Nobel.
- Aksan, Y., Aksan, M., Mersinli, Ü. & Demirhan, U. U. (2017). *A Frequency dictionary of Turkish core vocabulary for learners*. London/New York: Routledge.
- Aziz, A., Fook, C. Y. & Alsree, Z. (2010). Scientific structural changes within texts of adapted reading materials. *English Language Teaching*, 3(4), 216-223.
- Bakan Aktaş, H. ve Ay, S. (2021). Yabancı dil öğretiminde geleneksel metin uyarlama yaklaşımına karşı metindilbilimsel uyarlama önerisi: bağlaşıklık ve bağdaşıklık kavramları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 94-102.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir uyarlama denemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balcı, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem.
- Bilgiç, B. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleri çerçevesinde Tarık Buğra'nın "Hayat Böyledir İşte" adlı hikâyesinin a2 düzeyine uyarlanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Blau, E. K. (1982). The effect of syntax on readability for EFL students in Puerto Rico. *TESOL Quarterly*, 16 (4), 517-528.
- Boztoprak, F. (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak amacıyla Dede Korkut Kitabı'nın Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası 13. Boy'un b1 düzeyinde sadeleştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi.
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1(UDES 2015), 924-935. <http://dx.doi.org/10.18298/ijlet.268>
- Candido, A., Maziero, E., Gasperin, C., Pardo, T. A. S., Specia, L. & Aluisio, S. M. (2009). *Supporting the adaptation of texts for poor literacy readers: A text adaptation editor for Brazilian Portuguese*. Proceedings of the NaacI Hlt Workshop on Innovative Use of Nlp for Building Educational Applications, Boulder, Colorado, USA. (s. 34-42).
- Council of Europe. (2001). *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press. <https://rm.coe.int/1680459f97>
- Council of Europe. (2020). *Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, available at www.coe.int/lang-cefr
- Dilek, İ. (1995). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yolları* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi*. Anı.
- Durmuş, M. (2013a). İkinci/yabancı dil öğretiminde uyarlanmış metin sorunları üzerine. *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (65), 135-150.
- Durmuş, M. (2013b). Metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine. *International Journal of Social Science*, 6(4), 391-408.

- Durmuş, M. (2013c). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies. International Journal for International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291-1306. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423933188.pdf>
- Ellis, R. & He, X. (1999). The roles of modified input and output in the incidental acquisition of word meanings. *Studies in Second Language Acquisition*, 21(2), 285-301. <https://doi.org/10.1017/S0272263199002077>
- Eroğlu, S. (2015). *Metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" hikâyesinin yabancılar Türkçe öğretimi için uyarlama denemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi,
- Güdek, G. (2021). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Hayat Güzeldir" hikâyesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Gürler, H. (2017). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin a1- a2 seviyesine uyarlanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Gürler, S. (2017). *Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin yabancılar Türkçe öğretiminde a1-a2 seviyesine uyarlanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kaymaz, Z. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek isimli hikâyelerinin a1-a2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Keshavarz, M. H. & Atai, M. R. (2007). Content schemata, linguistic adaptation, and EFL readers comprehension and recall. *Reading in a Foreign Language*, 19(1), 19-33.
- Kınay, D. E. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama. F. Yıldırım, B. Tüfekçioğlu (Ed). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar yöntemler beceriler uygulamalar içinde* (s.289-313). Ankara: Pegem.
- Korkmaz, C. B. (2021). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde metin uyarlama. E. Boylu, L. İltar (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi içinde* (s123-145). Ankara: Pegem.
- Kökcü, Ş. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirimine Ömer Seyfettin'in "Rüşvet" hikâyesi örneği. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 22, 213-246.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk adlı hikâyelerinin a1-a2 seviyesine uyarlanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kutlu, A. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde Peyami Safa'nın öykülerinin a2 seviyesine uyarlanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Maden, S. ve Önal, A. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 42- 56. <https://doi.org/10.47714/uebt.878270>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2019). *Nitel veri analizi*. (3. Baskı). (S. Akbaba Altun & A. Ersoy, Çev. Ed.). Ankara: Pegem.
- Özdemir, S. (2010). *Yabancı dil olarak Türkçenin Öğretiminde halk hikâyelerinden yararlanma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Özkan, B. (2020). Türkçenin söz varlığını belirlemede derlem dilbilim uygulamaları. *Turkish Studies Language*, 15(1), <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41460>
- Özmen, C. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirim teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Sharpe, M. (ty.). Modification and EFL reading materials development. https://www.researchgate.net/publication/314180762_Modification_and_EFL_reading_materials_development
- Siddharthan, A. (2004). *Syntactic adaptation and text cohesion*. University of Cambridge Computer Laboratory Technical Report. <https://www.cl.cam.ac.uk/techreports/UCAM-CL-TR-597.pdf> adresinden 20.12.2021
- Süner, R. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin b1 düzeyine uyarlanması: Eskici örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tuğrul, F. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Refik Halit Karay'ın "Şeftali Bahçeleri" adlı hikâyesinin a1-a2 düzeyine göre sadeleştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kilis: Kilis 7 Aralık Üniversitesi.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479. <http://dx.doi.org/10.7884/teke.4254>
- Yano, Y., Long, M. H. & Ross, S. (1994). The effects of adapted and elaborated texts on foreign language reading comprehension. *Language Learning*, 44, 189-219.
- Yazok, Z. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis adlı eserinin b1 seviyesinde sadeleştirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimsek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, Y. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretimi kapsamında Ömer Seyfettin'in bazı hikâyelerinin b1 seviyesine uyarlanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.

Extended Abstract

Adapted texts are used in foreign language teaching due to pedagogical needs. The original texts are adapted by making them suitable for the language level of the target audience. In adapted texts, words are replaced with more common ones, and grammatical elements are replaced with simpler ones. Many studies on the subject show that adapted texts have a positive effect on reading comprehension success. Adapted texts are important in meeting the need for extracurricular reading. These studies are increasing rapidly. In this research, it is aimed to describe the text adaptation studies made in teaching Turkish to foreigners. It is anticipated that the obtained findings will guide the planning of new researches.

Method

Document analysis method was used in the research. During the search, 46 studies on the subject were found. Descriptive analysis was applied. The data set was evaluated by two researchers, 100% agreement was seen between the researchers.

Results

It was found that text adaptation studies started in 2010, 76.1% of the studies were carried out in the last 4 years, 65.2% were master's thesis, 56.8% are for A2 and B1 levels. Modern Turkish Literature

texts were adapted in 76.4%. The Common European Framework of Reference for Languages was the most frequently referenced. It was observed that the tendency not to get expert opinion at any stage of the studies was common. It was determined that adapted texts had a positive effect on reading comprehension. In 54.8% of them, the texts were adapted with a structuralist approach.

Discussion

In the last few years, researchers have focused on developing extracurricular and level-appropriate reading materials. Extracurricular reading materials that expose learners to language outside the classroom are a necessity in language learning. Research on the subject needs to increase to meet this need. Text adaptation studies have been carried out mostly in postgraduate studies. Postgraduate education trains field experts, and their studies that will bring different texts into teaching Turkish as a foreign language can create a rich diversity.

The target audience of the studies is generally A2 and B1 levels. There are no studies for A1 level. Simplifying an original literary text at A1 level can cause great losses in the text. Starting from the B2 level, students who have passed to the language independent learning level are expected to be able to read and understand the original texts. It has been observed that the fairy tales for B2 level students have been adapted. However, at B2 level, texts with heavy language and very complex plots need to be adapted. In addition, there was a tendency to consider both levels together in studies. It has not been taken into account that each level has its own text types, vocabulary and grammar elements.

In the text adaptation studies, the contribution of the adapted text to the reading education has been little discussed. It helps to improve the vocabulary of adapted texts, comprehend the functions of grammar elements, reading anxiety, etc. effects are not considered.

The European Common Reference Text for Languages emphasizes informative texts more than narrative texts, but the orientation in text preference is to narrative texts. Biographies introducing Turkish elders and celebrities, articles introducing classic Turkish films, travel articles introducing Turkey's cities, historical and touristic places, and informative articles introducing holidays and festivals that have an important place in Turkish cultural life should be included in the research.

It has been observed in most of the studies that measures to ensure reliability were not taken. In order to ensure reliability, it is necessary to seek expert opinion in the stages of text selection, determining the principles of adaptation, determining the suitability of the adapted text for the level and preparing a measurement tool for the text.

Positive results have been achieved in all studies examining the effects of adapted texts on reading speed and reading comprehension. However, these results were reached in a very limited sample and with a limited number of texts. Studies need to be expanded with different text types, different adaptation techniques and larger samples. Generally, the texts are adapted with a structural approach. Textbooks and the European Framework of Reference for Languages were taken as reference in determining the structures. The text-linguistic adaptation approach is more useful for preserving the original structure of the text.

Pedagogical Implications

Studies with different types of texts and different adaptation techniques should be increased. Attention should be paid to the determination of the target audience as a single level and the selection and adaptation of the text in accordance with the achievements of that level.

Expert opinion should be taken to ensure that the studies gain a valid and reliable quality. Adaptation studies should not be limited to text adaptation. After the text is adapted, studies should be carried out to determine its instructional effect. The effects of the adapted text on reading comprehension and permanence, attitude towards reading/learning Turkish, reading anxiety, improving vocabulary, and acquiring grammatical elements can be examined.

It is recommended to conduct research on larger samples in order to obtain generalizable results. Methodically, action research and experimental research are recommended to enrich the literature. In order to achieve the aims of reading education such as gaining reading pleasure, using reading strategies, and recognizing the text structure, the text-linguistic adaptation approach is recommended.